

Makedonya Türklerince Söylenen Mânilerdeki İkilemeler Üzerine Bir Değerlendirme

An Analysis of Reduplications in Folk Couplets Spoken By Turks of Macedonia

ŞÜKRİYE DUYGU ÇAĞMA*

Öz

İkilemeler, Türkçede ad soylu ve eylem soylu sözcüklere çokluk, çabukluk, kesinlik ve ortalama anlamı katmak üzere aynı, birbirine zıt veya benzer iki sözcüğün art arda getirilmesiyle kurulmuş yapılarıdır. Aralarında hem ses hem de anlam ilgisi bulunur. Diğer dillere nazaran Türkçede sıklıkla kullanılan ikilemelerden bazıları artık kalıplaşmış durumdadır. Sözcük grupları başlığı altında değerlendirilen ikilemeler bu nedenle tek bir kelime niteliği taşırlar. Çok eski çağlardan beri Türk dilinde kalıplaşacak kadar sık ve uzun süre kullanılan bu dil unsurları Türkçeye zenginlik katmış, dilin doğal akıcılığını ve etkiliciliğini arttırmıştır. Günümüzde de hem günlük dilde hem de edebî metinlerde yaygın olarak kullanılmaktadırlar. Ad soylu olanları cümle içerisinde isim, sıfat ve zarf görevinde kullanılarak anlam ve duygu yoğunluğunu artırıp cümleye çağrışım kazandırır. Eylem soylu olan ikilemeler ise anlamı hareket, iş ve oluş bakımından zenginleştirir, cümleye güçlü bir anlatım katarlar. Bu çalışmada Hamdi Hasan'ın Makedonya Türkçelerince Söylenen Mâniler adlı Kuzey Makedonya Türklerinden derlenmiş 2255 mâninin bulunduğu eser taranmış ve bu mânilerde geçen ikilemeler incelenerek alandaki söz varlığı ortaya konulup bu dil unsurunun Kuzey Makedonya Türklerince konuşulan ağızlardaki durumu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İkilemeler, ikizleme, tekrarlar, hendiadyoin, Kuzey Makedonya Türkleri, mâniler.

Abstract

Reduplications are linguistic structures in Turkish that are formed by placing two identical, opposite, or similar words to add meanings such as plurality, swiftness, certainty, or approximation to noun-based and verb-based words. These structures exhibit both phonetic and semantic connections. Compared to other languages, Turkish language makes frequent use of reduplications, some of which have become idiomatic over time. As they are classified under the category of word groups, they function as single lexical units. These linguistic elements have been used so frequently and for such a long time in the Turkish language that they have become deeply embedded in its structure, enriching its lexicon while enhancing its natural fluency and expressive power. Even today, reduplications are widely utilized both in everyday speech and in literary texts. Noun-based reduplications function as nouns, adjectives, or adverbs within a sentence, enhancing semantic depth and emotional intensity while enriching the sentence with connotative meaning. Verb-based reduplications, on the other hand, expand the meaning in terms of action, process, and state, thereby contributing to a more powerful and dynamic expression. This study examines the presence and usage of reduplications in the collection *Mâniler as Spoken by North Macedonian Turks by Hamdi Hasan*, which contains 2,255 folk couplets compiled from North Macedonian Turkish speakers. By analyzing the reduplications found in these folk verses, the research aims to document the lexical richness of the dialects spoken by Macedonian Turks and to determine the status of this linguistic feature within these vernaculars.

Keywords: Reduplications, twin forms, repetitions, hendiady, North Macedonian Turks, folk couplets.

* Dr. / İştîp Gotse Delçev Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İştîp/K.MAKEDONYA, dujgu.cagma@ugd.edu.mk, ORCID: 0009-0008-8115-0831

Giriş

İkilemeler, dilimizde eski dönemlerden beri sıkça kullanılan dil unsurlarıdır. Günlük hayatta ve edebi türlerin hemen hepsinde karşımıza çıkmaktadırlar. İkilemeler için TDK Güncel Türkçe Sözlük'te şu tanım yapılmaktadır: “*Biçim veya anlamca birbirleriyle ilgisi bulunan aynı, yakın veya zıt anlamlı kelime-lerin art arda getirilmesiyle oluşturulan kelime grubu.*” (2025).

Aksan (2005, s. 106; 2004, s. 60), Türkçenin anlatım gücünü ve zenginliğini arttıran etkenlerden biri olarak ikilemelerin dilimizde çok sık kullanılmasını gösterir. Dünya dilleriyle karşılaştırıldığında dilimizde bu dil unsurlarının çok fazla kullanıldığını belirtir. Türkçenin her döneminde ve her lehçesinde aynı sıklıkla kullanılmış olan ikilemelerin yapısını özgün ve ilginç olarak değerlendirir. Farklı şekillerde oluşturulmuş ikilemelerden yararlanılmasının Türkçeye çok özgün bir anlatım inceliği ve gücü kazandırdığını ifade ederken Vardar (2002, s. 119), ikileme için “(Alm. *Gemination, Verdoppelung, Reduplikation*, Fr. *gemination, redoublement, reduplication*, İng. *gemination, reduplication*). Anlama güç katmak amacıyla bir birimi, seslemi yineleme, aralarında benzerlik bulunan birimleri art arda, kullanma (örn. ölen ölene, güzel güzel, ev m ev, vb.)” tanımını yapmıştır. Tuna (1949), ikilemeleri “tekrarlar” sözcüğü ile karşılamaktadır.

Karahan (2010, s. 60), ikilemeleri kelime grupları arasında Tekrar Grupları başlığı altında incelemiş ve bir nesneyi, bir niteliği ve bir hareketi karşılamak üzere aynı görevde bulunan iki sözcüğün oluşturduğu grup şeklinde açıklamıştır. İkilemeyi oluşturan bu sözcüklerin arasına ses ve anlam ilişkisi olduğunu belirterek, unsurlarının iki aynı, yakın ve zıt sözcükten oluştuğunu ifade etmiştir. Ayrıca grubun ikinci sözcüğün başına m ilavesi yapılarak oluşturulan ikilemelerin de tekrar gruba dâhil olduğunu vurgulamıştır.

Korkmaz (2009, s. 219), cins adların yalın durumda olanlarının aralarında ses yakınlığı bulunan, eş yahut zıt anlamlı iki sözcüğün ikilemeyi oluşturduğunu, bu yapıların başta anlamı güçlendirmek amacıyla kullanıldığını fakat zamanla kalıplaştığını ve tek bir kelime niteliği kazandığını ifade eder. Korkmaz, Terimler Sözlüğü'nde ise ikilemeleri; “Aynı kelimenin tekrarı ile kurulanlar”, “Eş veya yakın anlamlı kelimelerle kurulanlar”, Zıt anlamlı kelimelerle kurulanlar, Aynı kelimenin önsesinin değiştirilerek tekrarlanması ile kurulanlar” şeklinde gruplandırır. Ayrıca sıfat pekiştirmelerinden “m,p,r,s” ile oluşturulanlar da ikileme olarak nitelendirilmektedir (Tuna, 1949; Ergin, 2002).

Ergin (2002, s. 510-513), ikilemeleri tekrar grupları altında genişçe ele alarak aynı cinsten iki sözcüğün yan yana getirilmesiyle oluştuğunu, en çok isimler, sıfatlar, zarflar ve zarf-fiillerle tekrar gruplarının kurulduğunu belirtir. Zamirler, edatlar ve fiil tekrarı yaygın olmadığını vurgulamıştır. Tekrarların kuvvetlendirme, çokluk, devamlılık olmak üzere üç fonksiyonu olduğunu ifade

eder. İkilemeleri *aynen tekrarlar*, *eş manalı tekrarlar*, *zıt manalı tekrarlar*, *ilaveli tekrarlar* başlıkları altında dört gruba ayırmıştır. İlaveli tekrarlar başlığı altında m,p,r,s ile yapılmış pekiştirilmiş sıfatları da bir çeşit tekrar grubu olarak değerlendirmiştir ve “*Bu guruba tekrarlama yolu ile yapıldığı, aşağı yukarı mana ve fonksiyon bakımından da tekrara benzediği için tekrar diyoruz.*” açıklamasını yapmıştır.

Gencan (1979, s. 191), ikilemelerin daha çok fonksiyonlarına değinmiş ve anlatıma çeşitli duygusal ayrıntılar katmak için ikilemelerin kullanıldığını belirtmiştir. Çağatay (1978, s. 29) ise ikileme için Latince “*Hendiadyoin*” sözcüğünü kullanmıştır. Aynı anlamda, yakın anlamda, birbirini tamamlayan veya zıt anlamlı olan sözcüklerin oluşturduğu yapılar olarak tanımlamıştır. Bununla birlikte ikilemelerin “yineleme öbeği” olarak belirtildiği ve “*Bir varlığı veya bir eylemi karşılamak üzere eş görevli iki sözün oluşturduğu söz öbeğidir*” şeklinde tanımlandığı da görülmektedir (Karaağaç, 2011, s. 195). İkileme bazı çalışmalarda “ikizleme” sözcüğü ile ifade edilmektedir (Bilgegil, 1984).

İkilemeler dilimizde önemli yer tutmakta ve geniş çapta kullanılmaktadır. Böylelikle ikilemelerle anlatıma renk ve kuvvet katılmaktadır. İkilemeler isim, sıfat, zarf ve fiillerle yapılan tekrarlar şeklinde ayrı başlıklar altında incelenebilmektedir (Tuna, 1949, s. 429-447). Eker (2015, s. 360) de ikilemeleri kelime grupları başlığı altında *Tekrar grupları* olarak belirtmiş, “*aynı, yakın ya da karşıt anlamlı iki sözcüğün bir tek sözcük gibi işlev görmek üzere, yan yana gelmesiyle oluşur*” tanımını yapmıştır.

Konuyla ilgili olarak Hatiboğlu’nun (1981, s. 9) kitap çalışmasında ikilemeler “*anlatım gücünü artırmak, anlamı pekiştirmek, kavramı zenginleştirmek amacıyla, aynı sözcüğün tekrar edilmesi veya anlamları birbirine yakın yahut karşıt olan ya da sesleri birbirini andıran iki sözcüğün yan yana kullanılmasıdır*” olarak tanımlanmıştır.

Yukarıdaki çalışmaların tanıklığında ikilemeler için aynı sözcüğün tekrarlanması yahut aralarında ses yakınlığı bulunan iki yakın veya zıt anlamlı sözcüğün art arda kullanılmasıyla oluşturulmuş dil unsurlarıdır, denilebilir. Bazı ikilemeler yansıma sözcüklerin tekrarına dayanırken bazı ikilemelerin ise anlam açısından biri veya her ikisi de anlam taşımayan sözcüklerden kurulduğu görülmektedir. Ayrıca ilk kelime ünlüyle başlıyorsa kelimenin başına doğrudan *m* sesi getirilerek, ünsüzle başlıyorsa bu ilk ünlüyü atıp yerine *m* sesi getirilerek kurulan ilaveli ikilemeler de vardır: *kalem malem*, *çocuk mocuk*. İkilemelerden ad soylu olanlar durum ekleri almakta ve zaman zaman aralarında bağlaçlar kullanılmaktadır: *ana baba*, *anam babam/ ev de ev*, *ancak ve ancak* vb. Cümlelerde farklı görevlerde kullanılan ikilemeler ada, nesneye yahut yükleme çeşitlilik, abartı, kesinlik, devamlılık, çokluk, beraberlik ve yaklaşıklık gibi anlamlar kazandırmaktadır.

Balkanlar, Türklerin çok eski çağlardan beri varlığını sürdürmekte olduğu bir bölge olup bölgeye yoğun Türk göçlerinin Osmanlı İmparatorluğu zamanında gerçekleştiği bilinmektedir (Erdem vd., 2024). Bu bölgede Kuzey Makedonya topraklarına yerleşen Türkler, Osmanlıların Balkan Savaşlarıyla çekilmesinden sonra bölgede azınlık konumunda bulunsalar da bugün dil ve kültürleriyle varlık göstermeye devam etmektedirler. Farklı zamanlarda gerçekleşen göç dalgalarıyla Kuzey Makedonya’da Türk nüfusunun azaldığı kaydedilmektedir (Akyüz, 2025; Ahmed, 2018). Osmanlı İmparatorluğu döneminde konuşulan Türkçenin izlerinin bulunduğu Kuzey Makedonya Türk ağızlarında diğer Slav dillerinin etkileri de görülmektedir. Bununla birlikte küresel etkileşim neticesinde ağız özellikleri gibi minör farklılıklar da yavaş yavaş ortadan kalkmaktadır. Bu nedenle bölge Türklerinin ağız özellikleri ile ilgili alanyazında yapılan çalışmalar büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda, ağız özelliklerini barındıran halk edebiyatı ürünleri de bölge insanının düşünce ve yaşam biçimini yansıtmaları açısından ayrı bir öneme sahiptir.

Anonim Türk halk edebiyatı başlığı altında değerlendirilen mâniler en çoğu 7 heceli ve “a a b a” kafiye düzeninde söylenen tek dörtlükten oluşan yapılar olarak tanımlanmaktadır (Boratav, 1969, s. 185). Mâniler, sözlü kültürün taşıyıcısı olması, toplumun dünya görüşü ve değerlerini yansıtmaları, duygu ve düşüncesini estetik bir söyleyişle ifade etmesi ve dil araştırmacıları için önemli olan dil ve ağız özelliklerini yansıtmaları gibi yönleriyle önemli halk edebiyatı ürünleri arasında yer almaktadır; kuşaktan kuşağa sözlü olarak aktarılabilir günümüze ulaşmışlardır (Akalin-Şimşek, 2002). Genellikle dört mısradan oluşan bu yapılar anlamı en kısa şekilde pekiştirmek, güçlendirmek yahut anlama devamlılık, çokluk katmak için sık sık ikilemeler kullanılmıştır. Kuzey Makedonya’da yaşayan Türkler de günümüzde hâlâ geleneksel mâni geleneğini sürdürmekte ve çeşitli konularda (ramazan, aşk, ayrılık, özlem, düğün, nişan ve Hıdırellez gibi) mâniler söylemektedirler (Erdem vd., 2024). Dil ve ağızla ilgili pek çok unsuru yansıtan bu mânilerde ikilemeler de sıkça kullanılmıştır.

Bu çerçevede bu çalışmada ikilemelerin Kuzey Makedonya Türkleri ağızlarındaki durumu ve ikilemeler alanındaki söz varlığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada Prof. Dr. Hamdi Hasan’ın (2007) Kuzey Makedonya’nın farklı şehirlerinde yaşayan Türk kökenli kaynak kişilerinden derlediği *Makedonya Türklerince Söylenen Mâniler* adlı eserindeki 2255 mânide kullanılan ikilemeler tarama yöntemiyle tespit edilerek çeşitli açılardan incelenmiştir.

1. Yöntem

Sosyal bilimler kapsamındaki araştırmalarda, geçmişten kalan ya da güncel belgeler zengin veri kaynakları olarak belirtilebilir. Bu belgelerin araştırmanın amaçlarına göre farklı biçimlerde kullanılması olanaklıdır. Bazı araştırmalarda

belgelere ilişkin incelemeler araştırmanın yalnızca bir boyutunu oluştururken bazı araştırmalar tamamen belge odaklı yürütülür (Punch, 2005, s. 180). Bu nitel araştırma belge odağında yürütülmüş, araştırmada veriler doküman analizi aracılığı ile toplanmıştır.

Araştırma nesnesi, Prof. Dr. Hamdi Hasan'ın (2007) *Makedonya Türklerince Söylenen Mâniler* adlı eseridir. Bu eserde yer alan 2255 mânide yer alan ikilemeler belirlenmiş, bu belirlemede tarama yöntemi kullanılmıştır. Yinelenen ikilemeler birer kez değerlendirilerek toplam 191 adet ikileme tespit edilmiştir. Mânilerdeki ikilemeler yapı ve kuruluş biçimine göre gruplandırmaya tabi tutulmuştur. Grupların adlandırılmasında Hatipoğlu'nun (1981) çalışmasında kullanılan gruplandırma sisteminden yararlanılmıştır. Veri setinde mânilerin içinden sadece ikilemelerin geçtiği kısımlara yer verilmiş, mâni ve sayfa numarası ise parantez içinde gösterilmiştir. Yinelenen ikilemelerin sadece mâni ve sayfa numaralarının belirtilmiştir.

Yapılan incelemede ikilemelerin anlam boyutuna genel bir şekilde değinilmiş, gerekli anlam analizi için Akyalçın'ın (2007) ikilemeler sözlüğünden yararlanılmıştır. Araştırma adı geçen eserdeki manilerde yer alan ikilemelerin yapısal boyutunun detaylı incelemesiyle sınırlandırılmıştır.

2. İnceleme

2.1. Yapı ve Kuruluşları Bakımından İkilemeler

2.1.1. İsim Soylu Sözcüklerle ile Yapılmış İkilemeler

2.1.1.1. Aynı Yalın Ad Durumunda Sözcük ile Yapılmış İkilemeler

Bu tür ikilemeler, yalın durumda bulunan ad kökünden ya da gövdesinden olan adın tekrar edilmesiyle oluşur. Genellikle sıfat ve zarf görevinde kullanılırlar. Çalışan eserdeki mânilerde örneklerine sık rastlanmıştır:

Toplanır **gonca gonca** (6, s. 39)

Sepet sepet yumurta (81, s. 45)

Sandıklar **sıra sıra** (186, s. 52-195, s. 53-355, s. 64-1855, s. 172-1874, s. 173-1731, s. 163)

Zincirim **toka toka** (223, s. 55)

Tirenler **oda oda** (237, s. 56)

Su gelir **ince ince** (253, s. 57)

Su akar **lüle lüle** (299, s. 60-305, s. 61-328, s. 62-389, s. 67-1595, s. 153)

Üzüm üzüm üzüme (331, s. 63)

Toplarım **tane tane** (339, 340, 341, 342, 343, 344, s. 63-354, s. 64-355, s. 64)

Yüreğim **yâre yâre** (389, s. 67)

Ayna ayna ellere (394, s. 67)

- Teste teste** başaklar (412, s. 68)
Zülüfler **deste deste** (422, 425, s. 69-1992, s. 182)
Pul pul olmuş terlemiş (507, s. 75)
Ayvalar **sarı sarı** (522, s. 76)
Gezelim **ayrı ayrı** (524, s. 76)
Evimiz **ayrı ayrı** (816, 817, s. 97-1157, s. 122)
Gömleği **mavi mavi** (553, s. 79)
Göreyim **bazı bazı** (553, s. 79)
Çağlayan **sel sel** gibi (566, s. 80)
Mahale mahale gezersin (576, s. 80)
Evimiz **evlek evlek** (611, s. 83-960, 962, s. 108)
Su akar **bargı bargı** (644, s. 85)
Dilensin **kapi kapi** (771, s. 94-1630, s. 158)
İnledim **zari zari** (786, 791, s. 95)
Kar yağar **dari dari** (791, s. 96)
Dükânlar **karşı karşı** (851, s. 100-1448, s. 143-2232, s. 199-2255, s. 201)
Açılır **tabak tabak** (890, s. 103-932, s. 106)
Topladım **kucak kucak** (922, s. 105)
Su içtim **bardak bardak** (924, s. 105)
Yiyilip **parmak parmak** (927, 929, 932, s. 105-945, s. 107)
Döküldü **yaprak yaprak** (942, s. 106)
Koz köki **butrak butrak** (943, s. 106)
Üstünde **binek binek** (958, s. 108)
Yazi yazi yazdırdık (961, s. 108)
Ay doğar **ışık ışık** (977, s. 109)
Ay doğar **açık açık** (978, s. 109-993, 994, s. 110)
Rahat rahat yatamam (1064, s. 115)
Oturun **raat raat** (2115, 2116, s. 191)
Salkım salkım bir gülüm (1211, s. 126)
Portakal **dilim dilim** (1253, 1254, s. 129-2081, s. 188)
Salkımı **dizim dizim** (1307, 1391, s. 133, 139)
Leylek uçar **halka halka** (1332, s. 134)
Su gelir **olan olan** (1437, s. 142)
Okurum **zaman zaman** (1438, s. 142)
Ay doğar **ayan ayan** (1466, s. 144)

Esmerim **biçim biçim** (1591, s. 153-1599, s. 154)

Buram buram kar yağar (1690, s. 160)

Uzun uzun çarşılar (1722, s. 162-1740, s. 164-1741, 1742, s. 164)

Kara kara kazanlar (1729, s. 163-1744, s. 164-1853, s. 172)

Mini mini mim tutar (1765, s. 166)

Mâni mâni martıfal (1773, 1790, s. 166)

Tepsi tepsi şekerler (1867, s. 173)

Tufa tufa gül gelir (1937, s. 178)

Gezerim **bayır bayır** (1961, s. 180)

Kar yağdı **kariş kariş** (2098, s. 189)

Ağlarım **saat saat** (2115, 2116, s. 191)

Eller **çift çift** gezerken (2168, s. 194)

Kolay kolay yıkılmaz (2190, s. 196)

2.1.1.2. Durum Ekleri ile Yapılmış İkilemeler

Bu tür ikilemeler, ad soylu sözcüklere bulunma, ayrılma, eşitlik, araç durum ekleri getirilerek aynı ya da farklı sözcüklerin tekrar edilmesiyle oluşturulmuş yapılardır. Eserde az sayıda kullanıldığı görülmüştür.

2.1.1.2.a. Yönelme Durumu

Bu şekilde kurulan ikilemelerde iki ad arasında yönelme anlamı verilir.

Göz göze bakışalım (1145, s. 121)

Seninle ben **baş başa** (1996, s. 182)

2.1.1.2.b. Bulunma Durumu

İkilemeyi oluşturan adlarında birine eklenen bulunda durumu ekiyle devamlılık, süreklilik anlamı sağlanmıştır.

İkide bir översin (1640, s. 157)

2.1.1.2.c. Ayrılma Durumu

İkileme unsurlarından birisinin veya ikisinin de ayrılma durum eki aldığı yapılardır. Tek adın ayrılma durumu aldığı ikileme kuruluşlarında diğer adın yönelme durum eki aldığı görülmektedir. Ayrılma durum eki alan ikileme ögesi bir yerden başka bir yere geçiş, hareket anlamı sağlamaktadır.

Atladım **taştan taşa** (214, s. 54)

Koşuştum **gülden güle** (306, s. 61)

Söylendim **dilden dile** (306, s. 61)
Ben almadım sen aldın (306, s. 61)
Dağdan dağa yol almak (926, s. 105)
Daldan dala konamam (1054, s. 114)
Kar yağar **dağdan dağdan** (1429, s. 141)

2.1.1.2.d. Eşitlik Durumu

İkileme unsurlarına getirilen eşitlik eki bu türden ikilemeler oluşturur.
Giderim **yolca yolca** (4, s. 39)
Güzelsin **akça akça** (12, s. 40)

2.1.1.2.e. Araç Durumu

Araç durum eki almış bu türden ikilemelerin sayısı oldukça azdır. İncelenen metinde de tek bir örneğe rastlanmıştır.

İçin için ağlıyor (2017, s. 184)

2.1.1.3. Eş anlamlı Sözcüklerle Yapılmış İkilemeler

Bu tür ikilemelerde kullanılan isimler eş anlamlı gibi görünmektedirler fakat birbirlerinin yerine kullanılamazlar. Sözcüklerin arasında anlam bakımından tam bir anlam örtüşmesi yoktur, anlamı pekiştirme amacıyla kullanılırlar.

Betime benzime bak (899, s. 103)
Önümüzde **derya deniz** (1155, s. 122)

2.1.1.4. Yakın anlamlı Sözcüklerle Yapılmış İkilemeler

Yakın anlamı sözcüklerle kurulan ikilemelerde anlam yakınlığı dışında bazen ses ve biçim yakınlıkları da bulunur. Anlamda çeşitlilik ve pekiştirme sağlarlar. Oldukça fazla örnek tespit edilmiştir.

Yârimin **kaşı gözü** (32, s. 41- 228, s. 55)
Kirpigine kaşına (163, s. 51)
Bakarak **güne aya** (224, s. 55)
İkisi şöyle böyle (311, s. 61, 1651, s. 157-1693, s. 160)
Eşe dosta sor beni (734, s. 92-804, s. 97)
Siyadır **güzi kaşı** (845, s. 99)
Ana baba ne bilsin (740, s. 92-919, s. 105-1075, s. 116-2026, s. 184)
Dünya âlem devrilsin (747, s. 92)
Alasın **çin maçini** (762, s. 94)

Çekemem **arı zari** (789, s. 95)
Nisan mayıs ayleri (809, s. 97)
Çayır çimen bekliyor (809, s. 97)
Arpa buyday mısırı (813, s. 97)
Yandırır **dağı taşı** (840, 841, 842, 843, 844, s. 99-1572, s. 152-2173, s. 195)
İyiye güzele bak (903, s. 104)
Dadandı **huri melek** (961, s. 108)
İnci mercan saçamam (1051, 1052, s. 114)
Yârim **al yeşil** giymiş (1084, s. 117)
İnci boncuk dizerim (1298, s. 132)
Altın inci dizerim (1301, 1302, s. 132)
Dere tepe gezerim (1304, s. 132-1836, s. 171)
İkisi şüle büle (1686, s. 160)
Çarşı pazar gezersin (1643, s. 157)
El âlem bize bakar (1687, s. 160)
Eridi **dağlar taşlar** (1738, s. 164)
Dere bayır çim tutar (1765, s. 166)
Arpa boyday taneler (1845, s. 171)
Daul zurna az gelir (1938, s. 178)
Çalgıya saza gelmez (2216, s. 198)
Dağ tepeyi aratmış (2095, s. 189)
Beyaz dut **şeker şerbet** (2121, s. 191)
Suda yüzer **ördek kaz** (2211, s. 198)
Ardı arası geçmez (2214, s. 198)

2.1.1.5. Zıt Anlamlı Sözcüklerle Yapılmış İkilemeler

Anlama fazlalık ya da sınırlılık katmak amacıyla birbirine zıt iki sözcükle kurulan ikilemelerdir.

Baktım **sağa soluna** (93, s. 45-1564, s. 151)
Dosta düşmana karşı (851, s. 100)
Ebede ezele bak (903, s. 104)
Gece gündüz ağladım (1090, 1091, s. 117)
Ne var **aktan karadan** (1405, s. 140)

2.1.1.6. Yansıma Sözcüklerden Yapılmış İkilemeler

Bu türden ikilemeler insan, canlı ve cansız varlıkların çıkardığı sesleri taklit eden yansıma sözcüklerle kurulur. İkilemelerde kullanılan yansıma sözcükler genelde yalın halde aynı sözcük ya da ses ve yapı bakımından birbirine benzer sözcüklerin tekrarı ile oluşur. Ses taklidine dayanan bu sözcüklerden kurulan ikilemeler mânilere ritmik bir akış katmaktadır.

Kar yağar **lâpa lâpa** (149, s. 50)

Tik tik kalbim vuruyor (279, s. 59)

Kurbağa dedi **vak vak** (937, s. 106)

Su akar **şırıl şırıl** (1037, s. 135)

Yıldızlar **pırıl pırıl** (1037, s. 135)

Kahka kiki gülerim (1294, s. 132)

Hüngür hüngür ağlattın (1588, s. 153)

Mırıl mırıl dediler (1848, s. 171)

Kirildi **takır takır** (1927, 1979, s. 177)

Yakarım **cayır cayır** (1961, 1962, s. 180)

Cahir cahir yakıyor (2016, s. 184)

Cıngır cıngır ediyor (2026, s. 184)

Fırıl fırıl dönüyor (2028, s. 184)

Su akar **gümbür gümbür** (2082, s. 188)

Tıpış tıpış yürür mü (2159, s. 194)

2.1.1.7. Sayılarla Yapılmış İkilemeler

Sayı bildiren sözcükler genellikle art arda gelen sayılar sıralanarak bu tür ikilemeleri oluştururlar. Miktar, sıralama ve yaklaşıklık anlamı sağlarlar.

On üç on dört yaşında (40, 41, s. 42)

Alalım **beş on tane** (331, s. 61, 1006, s. 111)

Armut dalda **bir iki** (647, s. 85)

Herkes **üçer dörder** (999, s. 110)

Birer birer sökerim (1279, s. 131 - 1594, s. 153)

2.1.1.8. İlaveli İkilemeler

İlaveli ikilemelerde tekrar edilen ikinci sözcük ünlüyle başlıyorsa, başına m- sesi getirilmesiyle; sözcük ünsüzle başlıyorsa bu ilk ünsüz atılıp ve yerine m- sesi getirilmesiyle kurulurlar. Anlam bakımından genelleme, belirsiz olma veya isteksizlik gibi özellikler taşıdıkları görülür. Türkiye Türkçesinde kalıp-

laşacak kadar sık kullanılmasına rağmen çalışılan eserde tek bir örnek tespit edilmiştir.

Tütün mütün kıramam (1062, s. 158)

2.1.1.9. Addan {+II} Ekiyle Türetilmiş İkilemeler

Aynı yahut farklı kök ve gövdeden isimlere {+li} eki getirilerek kurulan ikilemelerdir. Sıfat ve zarf görevlerinde kullanılan bu ikilemeler anlamı pekiştirir.

Deme **oralı şuralı** (474, s. 73)

Dereler **taşlı taşlı** (476, 477, s. 73-669, s. 87)

Kuş uçar **tatlı tatlı** (479, s. 73)

Martinim **telli pulli** (668, 668, s. 87-1989, s. 182-1921, s. 177)

Milli milli kız milli (814, s. 97)

Gizli gizli konuşalım (1146, s. 121)

Nazlı nazlı yürürsün (1567, s. 151)

2.1.1.9.a. Biri {+sIz}, Biri {+II} Ekiyle Yapılmış İkilemeler

Aynı kök veya gövden isimlere "{+li}" ve "{+siz}" ekleri getirilerek kurulan ikilemelerdir. Genelleme anlamı katmak amacıyla kullanılırlar. Eserde, Türkiye Türkçesi'nden farklı olarak {+siz} eki birinci, {+II} eki ikinci sözcüğe getirilerek kurulmuş bir ikileme örneği vardır:

Tasasız tasalı var (1771, s. 166)

2.1.2. Eylem Soylu İkilemeler

2.1.2.1. Eylem Tekrarlarıyla Yapılmış İkilemeler

2.1.2.1.1. Aynı Eylem Tekrarı ile Yapılmış İkilemeler

Aynı eylemin tekrar edilmesiyle kurulmuş ikilemelerdir. Eyleme süreklilik ve pekiştirme anlamı katmışlardır.

Kazdım kazdım kum çıktı (864, 865, s. 101)

Durdi durdi söyledi (1435, s. 142)

2.1.2.1.2. Zıt Anlamlı Eylem Tekrarı ile Yapılmış İkilemeler

Anlam bakımından birbirine zıt olan eylem soylu sözcüklerle kurulan ikilemelerdir. Devamlılık anlamı sağladığı görülmektedir.

Uyu uyan sar beni (1325, s. 134)

2.1.2.2. Fiilimsilerle Yapılmış İkilemeler

2.1.2.2.1. Eylemlikle Yapılan İkilemeler

İsim-fiil ekleri kullanılarak elde edilen sözcüklerle kurulan ikilemeler bu gruba girer. Aynen tekrar, zıt anlamlı ya da yakın anlamlı sözcükler kullanılarak oluşturulmuşlardır.

Çanağım **burma burma** (110, 111, s. 47-560, 561, s. 79-885, s. 102-2151, s. 193)

Kurucay **ayrıç ayrıç** (243, s. 56)

İniş yokuş giderken (1123, s. 119)

Kesildi **alış veriş** (2098, s. 189)

2.1.2.2.2. Ortaçlarla Yapılan İkilemeler

Bu tür ikilemelerde ortaçlar kullanılmıştır. Bazen aynen tekrar bazen ise farklı sözcüklerden tekrar ile kururlar. {-An} ortaç ekiyle kurulanların ikinci sözcüğüne yönelme durum eki eklenir. Metinde bu şekilde bir ikileme yer almaktadır.

Gelen geçene sordum (1165, s. 122)

2.1.2.2.3 Ulaç Görevinde Olan İkilemeler

Çeşitli ulaç ekleri kullanılarak oluşturulmuş ikilemelerdir. Genelde aynen tekrar şeklinde yapılmışlardır. Türkiye Türkçesinde olduğu gibi {-A} ulaç ekiyle yapılmış örnekleri sık kullanılmıştır. Eyleme süreklilik, abartma ve pekiştirme anlamı kattıkları görülmüştür.

Bayıldım **baka baka** (60, s. 43- 69, s. 44-1353, s. 136)

Kaz uçar **kalka kalka** (66, s. 43)

Canımı **yaka yaka** (69, s. 44)

Severim **korka korka** (70, s. 44)

Sülerım **yana yana** (121, s. 48-139, s. 49-1545, s. 150)

Ben **utana utana** (124, s. 48)

Su içtim **kana kana** (135, s. 49)

Tamburay' **çala çala** (187, s. 52)

Gelirsin **dura dura** (200, s. 53)

Başına **vura vura** (200, s. 53-201, s. 53)

Denizi **yara yara** (201, s. 53)

Doldurdum **basa basa** (203, s. 53-204, s. 54)

Almayı **ata ata** (217, s. 54)

Şeftali **sata sata** (217, s. 54-1287, s. 131)

- Yalnız **yata yata** (217, s. 54)
Elimde **tuta tuta** (217, s. 54)
Günleri **saya saya** (229, s. 55-806, s. 97)
Bak yârim **doya doya** (230, 231, s. 55-232, 233, 237, 238, s. 56-970, s. 108-234, 235, s. 56)
Tütüzü **sala sala** (232, s. 56)
Elmayı **soya soya** (236, s. 56)
Akıyor **sıza sıza** (240, s. 56)
Alamam **bile bile** (297, s. 60)
Gözyaşı **sile sile** (298, s. 60-298, s. 60)
Yâr gelir **güle güle** (298, s. 60-306, s. 61-328, s. 62-457, s. 72-1595, s. 153)
Kar yağar **sine sine** (378, s. 66)
Göğsünü **gere gere** (401, s. 68)
Bayıldım **gide gide** (403, s. 68-1352, s. 136)
Kumunu **sere sere** (406, s. 68)
Geliyor **yüze yüze** (447, s. 71)
Yaza yaza yaz geldi (623, s. 84)
Ayrılık **bula bula** (878, s. 102)
Geze geze dolaştım (1008, s. 110)
Çeke çeke yırtalım (1153, s. 122)
Ağlar ağlar kör oldum (1345, s. 135)
Aka aka duruldum (1353, s. 136)
Koşa koşa yoroldum (1371, s. 137)
Seke seke yürüdü (2155, s. 194)
Yala yala eksilmez (2227, s. 199)

2.1.2.3. Yansıma Sözcüklerden Türetilmiş Eylem Soylu İkilemeler

Yansıma sözcükler genelde isim soyludur. Fakat çeşitli addan eylem yapma ekleri kullanılarak eylem görevinde kullanılırlar.

2.1.2.3.1. Farklı Eylem Soylu Yansıma Sözcüklerle Yapılmış İkilemeler

Çatla patla kaynana (589, s. 81)

Sonuç

Kuzey Makedonya’da Türk varlığı asırlardır devam etmekte, bu kapsamda Türkçenin ülkede çok sayıda konuşuru bulunmaktadır. Bölgede Türkçenin

korunması ve geliştirilmesi, alanyazına katkı sağlayacak derleme ve inceleme çalışmalarıyla olanaklı hâle gelebilir. İlk Türkçe metinlerden itibaren kullanılan ve pek çoğu bu denli eski olması nedeniyle günümüzde kalıplaşan ikilemeler, anlatıma derinlik ve incelik katmaktadır. Başka bir deyişle ikilemeler, Türkçenin zenginliğini yansıtan dil unsurlarıdır.

Çalışmada, ikilemelerin tamamı taranmış; yinelenen ikilemeler birer kez değerlendirilerek toplam 191 adet ikileme tespit edilmiştir. İncelenen mânilerde Kuzey Makedonya Türk ağızlarında isim soylu sözcüklerle kurulmuş ikileme sayısı 143 iken, eylem soylu kelimelerle kurulmuş ikileme sayısı 49 olarak tespit edilmiştir. Mânilerde en çok kullanılan ikileme çeşidi aynı sözcükle yapılan ikilemeler olmuştur. Örneğine en az rastlanılan gruplar ilaveli, olumlu olumsuz sözcükten oluşan, eylem soylu zıt anlamlı, farklı eylemlerden oluşan ve ortaçlarla yapılan ikilemelerdir. Eylem soylu sözcüklerle yapılan ikilemelerde sayıca fazla örneğe sahip olan grup ise ulaç görevinde kullanılan ikilemeler olmuştur. Biri anlamlı diğeri anlamsız (*eğri büğrü vb.*) ve ikisi de anlamsız (*ıvır zıvır vb.*) sözlüklerden oluşan ikileme şekillerine rastlanmamıştır.

Bu çalışmada, Türkiye Türkçesinde kullanılan ikilemeler tespit edildiği gibi sadece Kuzey Makedonya Türkleri ağızlarında kullanılan ikilemeler de belirlenmiştir: *bargi bargi, kahka kiki, olan olan, cahir cahir, milli milli, ayrıç ayrıç*. Bu örneklerin yanında Türkiye Türkçesinde de kullanılan ancak Kuzey Makedonya Türk ağızlarının karakteristik özellikleri nedeniyle farklı yazımları olan sözcükler de yer almaktadır:

/ı/>[i] değişimi: *ayrı ayrı, bargi bargi, kapi kapi, karşı karşı, yazi yazi, güzî kaşı, dagi taşı, dere bayir, telli pulli*.

/u/>[i] değişimi: *durdi durdi*.

-/h/- düşmesi: *raat raat*.

-/g/->-/y/- değişimi: *Arpa buyday*.

İkiz Ünsüzlerin Tekleşmesi: *Mahale mahale*.

Türkiye Türkçesinde biri {+II} biri {+sIz} ekiyle oluşturulan ikilemelerin Kuzey Makedonya Türk ağızlarında eklerin {+sIz} {+II} şeklinde getirildiği görülmüştür: *tasasız tasalı*.

Ayrıca incelenen mânilerde kullanılan ikilemelerin dil unsurlarına kuvvetlendirme (çanağım **burma Burma**, **üzüm Üzüm** üzüme, yüreğim **yâre Yâre**), çokluk (toplanır **gonca Gonca**, **sepet Sepet** yumurta, zincirim **toka Toka**) çeşitlilik (deme ki **şöyle Böyle**, deme **oralı Şuralı**), süreklilik (günleri **saya Saya**, **yaza Yaza** yaz geldi, **kazdım Kazdım** kum çıktı), belirsizlik (Alalım **beş on tane**), niteleme (kar yağar **sine Sine**, geliyor **yüze Yüze**, **geze Geze** dolaştım), sıralama (herkese **üçer dörder**, **birer birer** sökerim), yaklaşıklık (ikisi **şöyle Böyle**, ikisi **şüle Büle**, **on üç on dört** yaşında) gibi anlamlar kattığı görülmektedir.

Özölü bir belirlemeyle, incelenen mânilerde yer alan ikilemelerin yapı bakımından Türkiye Türkçesiyle özdeş olduğu belirtilebilir. İkilemelerin anlam bakımından ise Türkiye Türkçesine benzer biçimde dil unsurlarına kuvvetlendirme, çokluk, çeşitlilik, belirsizlik, devamlılık, niteleme, sıralama, yaklaşıklık gibi anlamlar katma amacıyla kullanıldığı belirlenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda tıpkı Türkiye Türklerinde görüldüğü gibi bu coğrafyadaki Türklerin de ikilemeleri sıkça kullandığı ve ikilemelerin diğeri dil unsurlarına kattığı anlam zenginliği ve canlılığından yararlandığı sonucuna varılmıştır.

Kaynakça

- Ahmed, O. (2018). Makedonya Türk Ağızları: Geçmiş ve Bugünkü Durumu. *Ulakbilge*, 6(29), 1463-1482.
- Akalın, L. S., Şimşek, E. (2002). Mâniler. *Türk Dünyası Ortak Edebiyatı - Türk Dünyası Edebiyat Tarihi* içinde (Cilt 3, s. 251). Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Aksan, D. (2004). *Türkçenin Söz Varlığı*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksan, D. (2005). *Türkçenin Zenginlikleri İncelikleri*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Akyalçın, N. (2007). *Türkçe İkilemeler Sözlüğü*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Akyüz, E. (2025). Makedonya'da Türkçe Eğitimin Yasal Dayanakları ve Türkiye'nin Eğitim Diplomasisi Faaliyetleri. C. Akkuş, H. Ataş (Ed.ler), *Türk Dünyasında Stratejik İş Birliği* içinde (s. 349-365). Post Yayınevi.
- Bilgegil, M. K. (1984). *Türkçe Dilbilgisi* (3. Baskı). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Boratav, P. N. (1969). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Eker, S. (2015). *Çağdaş Türk Dili* (9. Baskı). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Erdem, M. D., İsmaili, B., Beyoğlu, B., Bölük, R. (2024). *Kuzey Makedonya Türk Ağızları*. Elazığ: Asos Yayınları.
- Ergin, M. (2002). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınevi.
- Gencan, T. N. (1979). *Dilbilgisi* (4. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Hasan, H. (2007). *Makedonya Türklerince Söylenen Mâniler*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Hatiboğlu, V. (1981). *Türk Dilinde İkileme*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karaağaç, G. (2011). *Türkçenin Söz Dizimi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Karahan, L. (2010). *Türkçede Söz Dizimi*. Ankara: Akçağ Yayınevi.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi* (3. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Punch, K. F. (2005). *Sosyal Araştırmalara Giriş- Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*. D. Bayrak, H. B. Arslan ve Z. Akyüz (Çev.ler). Ankara: Siyasal Kitabevi.

TDK Güncel Türkçe Sözlük. (2025). <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 14.03.2025

Tuna, O. N. (1949). Türkçede Tekrarlar. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 3(2-3), 429-447.

Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü* (2. Baskı). İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.

Etik Beyan ve Açıklamalar:

1. Bu makalenin yazar(lar)ı, etik kurul iznine gerek olmadığını beyan etmektedir.
2. Bu makalenin yazar(lar)ı, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.
3. Bu makalenin yazar(lar)ı, kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf gibi bütün belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.
4. Bu makalenin benzerlik raporu bulunmaktadır.

Extended Summary

Reduplications are linguistic elements found in nearly every language, contributing to the expression of nuances such as immediacy, exaggeration, continuity, limitation, and uncertainty. Among world languages, Turkish has been observed to employ them more frequently. Reduplications have been used since the earliest periods of Turkish, with some of them becoming fixed expressions due to their long-standing usage. Reduplications are significant linguistic elements in Turkish that enhance the language's expressive power and richness. Used frequently throughout all historical periods and dialects of Turkish, reduplications are formed through repetition, phonetic resemblance, or semantic proximity or opposition. Scholars categorize them based on their structure and function, such as identical word repetitions, similar or opposite word pairs, or forms created with added sounds like m, p, r, or s. Upon examining the definitions of reduplications provided by linguists; Aksan (2005) highlights that reduplications are more frequently used in Turkish compared to other world languages and views them as unique tools that enhance the language's expressive power. Vardar (2002) defines reduplication as the repetition of units or sounds to emphasize meaning, providing examples like *ölen ölene* (the dead to the dead). Tuna (1949) simply refers to reduplications as "repetitions." Karahan (2010) classifies reduplications under Repetition Groups, explaining that these groups consist of two words fulfilling the same function. Korkmaz (2009) states that reduplications, originally used to strengthen meaning, become fixed expressions over time. Ergin (2002) categorizes reduplications into four main types: identical repetitions, antonymous repetitions, augmented repetitions, and intensified adjectives. Gencan (1979) emphasizes that reduplications are often used to add emotional nuances to expression, while Çağatay (1978) uses the Latin term *Hendiadys* to describe constructions where two words with related or opposing meanings come together to create a new meaning. Karaağaç (2011) defines reduplications as "repetition phrases," where two words with equal syntactic function form a unified meaning. Finally, both Eker (2015) and Hatiboğlu (1981) stress that reduplications play a significant role in enhancing expression, reinforcing meaning, and enriching concepts within the language. It is observed that reduplications are frequently used with the same function and meaning in all dialects, accents, and varieties of Turkish. In this study, the reduplications used in 2,255 manis collected by Prof. Dr. Hamdi Hasan (2007) from Turkish-speaking informants in different cities of North Macedonia, as part of his work titled *Makedon Türklerince Söylenen Mâniler* (Manis Recited by Macedonian Turks), are identified through a survey method and analysed from various perspectives. In the context of Balkan Turkish dialects, especially among the Turkish-speaking communities in North Macedonia, reduplications appear prominently in oral folk literature. Mâni—a traditional Turkish quatrain often consisting of seven syllables and an aaba rhyme scheme—continues to be

performed in the region. These poetic forms are rich sources of dialectal and cultural features. Reduplications frequently occur in *mâni* to enhance expression, emphasize sentiments, and reflect linguistic heritage. Despite historical shifts and language contact with Slavic languages, these traditional elements remain vital in preserving Turkish linguistic and cultural identity in the Balkans. The presence of Turks in North Macedonia has continued for centuries, and within this context, Turkish is spoken by a significant number of people in the country. The preservation and development of Turkish in the region can be made possible through compilation and research studies that contribute to the literature. In this study, all reduplications were surveyed; repeated reduplications were evaluated only once, and a total of 191 reduplications were identified. In the analysed *manis*, it was determined that 143 reduplications were formed with noun-based words, while 49 were formed with verb-based words in the Turkish dialects of North Macedonia. The most used type of reduplication in the *manis* was those formed with identical words. The least frequently encountered groups were those formed with additions, positive and negative words, verb-based antonyms, different verbs, and those formed with participles. Among the verb-based reduplications, the most frequent group were those formed with auxiliary verbs. No examples were found of reduplications consisting of one meaningful word and one meaningless word (e.g., *eğri büğrü*) or both words being meaningless (e.g., *ıvır zıvır*). While reduplications used in Turkish were identified, those specifically used in the dialects of North Macedonian Turks were also determined, including examples such as: *bargi bargi*, *kahka kiki*, *olan olan*, *cahir cahir*, *milli milli*, *ayrıç ayrıç*. In addition to these examples, there are words that are also used in Turkey Turkish but with different spellings due to the distinctive features of North Macedonian Turkish dialects: /i/ > [i] change: *ayrı ayrı*, *bargi bargi*, *kapi kapi*, *karşı karşı*, *yazi yazi*, *güzi kaşı*, *dagi taşı*, *dere bayır*, *telli pulli*. /u/ > [i] change: *durdi durdi*. /h/ dropping: *raat raat*. /g/- > /y/ change: *Arpa buyday*. /ö/ > [ü] change: *şüle büle*. Consonant Gemination: *Mahale mahale*. In Turkey Turkish, reduplications formed with the suffixes {+II} and {+sIz} have been found in North Macedonian Turkish dialects with the suffixes {+sIz} and {+II} used as such: *tasasız tasalı*. Moreover, the reduplications used in the analysed *manis* add meanings such as intensification (*çanağım burma burma*), plurality (*toplanır gonca gonca*), variety (*deme ki şöyle böyle*), continuity (*günleri saya saya*), uncertainty (*Alalım beş on tane*), qualification (*kar yağar sine sine*), ordering (*herkese üçer dörder*), and approximation (*ikisi şöyle böyle*). In summary, it can be stated that the reduplications found in the *manis* examined in this study are structurally identical to those in Turkey Turkish. As for their meaning, it has been determined that the reduplications are used to add meanings such as intensification, plurality, variety, uncertainty, continuity, qualification, ordering, and approximation, similar to the use of reduplications in Turkey Turkish. The analysis concluded that, just as in Turkey Turkish, the Turks in this region also use reduplications frequently and benefit from the richness and vitality that these reduplications bring to other linguistic elements.